

VILNIAUS UNIVERSITETAS

Liudmila Arcimavičienė

MORALĖS MODELIAI VIEŠAJAME DISKURSE:
KONTRASTYVINĖ METAFORŲ ANALIZĖ

Daktaro disertacijos santrauka
Humanitariniai mokslai, filologija (04 H)

Vilnius, 2010

Disertacija rengta 2005-2009 metais Vilniaus universitete.

Mokslinio darbo vadovė:

Doc. dr. Inesa Šeškauskienė (Vilniaus universitetas, humanitariniai mokslai, filologija – 04 H).

Disertacija ginama Vilniaus universiteto Filologijos mokslo krypties taryboje:

Pirmininkas:

Prof. habil. dr. Aloyzas Gudavičius (Šiaulių universitetas, humanitariniai mokslai, filologija – 04H).

Nariai:

Prof. habil. dr. Eleonora Lassan (Vilniaus universitetas, humanitariniai mokslai, filologija – 04 H);

Prof. habil. dr. Rūta Marcinkevičienė (Vytauto Didžiojo universitetas, humanitariniai mokslai, filologija – 04H);

Doc. dr. Inesa Šeškauskienė (Vilniaus universitetas, humanitariniai mokslai, filologija – 04 H);

Dr. Inga Vinogradnaitė (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, politikos m. – 02S).

Oponentai:

Doc. dr. Jonė Grigaliūnienė (Vilniaus universitetas, humanitariniai mokslai, filologija – 04 H);

Dr. Jurga Cibulskienė (Vilniaus pedagoginis universitetas, humanitariniai mokslai, filologija – 04H).

Disertacija bus ginama viešajame Filologijos mokslo krypties tarybos posėdyje 2010 m. balandžio 16 d. 14 val. Vilniaus universiteto Filologijos fakulteto Vinco Krėvės auditorijoje.

Adresas: Universiteto g. 5, LT -01513 Vilnius, Lietuva.

Disertacijos santrauka išsiuntinėta 2010 m. .... mėn. .... d.

Disertaciją galima peržiūrėti Vilniaus universiteto bibliotekoje.

VILNIUS UNIVERSITY

Liudmila Arcimavičienė

MORALITY MODELS THROUGH METAPHORS IN PUBLIC DISCOURSE:
A CROSS-LINGUISTIC ANALYSIS

Summary of Doctoral Dissertation

Humanities, Philology (04 H)

Vilnius, 2010

The present research was carried out at Vilnius University in 2005-2009.

Supervisor:

Assoc. Prof. Dr. Inesa Šeškauskienė (Vilnius University, humanities, philology – 04 H).

The dissertation defence is to be held at the Academic Council of Philology at Vilnius University:

Chair

Prof. Dr. Habil. Aloyzas Gudavičius (Šiauliai University, humanities, philology – 04H).

Members:

Prof. Dr. Habil. Eleonora Lassar (Vilnius University, humanities, philology – 04H);

Prof. Dr. Habil. Rūta Marcinkevičienė (Vytautas Magnus University, humanities, philology – 04H);

Assoc. Prof. Dr. Inesa Šeškauskienė (Vilnius University, humanities, philology – 04 H);

Dr. Inga Vinogradnaitė (Vilnius University, social sciences, political s. – 02S).

Opponents:

Assoc. Prof. Dr. Jonė Grigaliūnienė (Vilnius University, humanities, philology – 04 H);

Dr. J. Jurga Cibulskienė (Vilnius Pedagogical University, humanities, philology – 04H).

The doctoral dissertation will be defended at a public meeting of the Academic Council of Philology which will be held in Vincas Krėvė's auditorium of the Faculty of Philology, Vilnius University, at 2 p.m. on 16 April 2010.

Address: 5 Universiteto Str., LT-01513 Vilnius, Lithuania

The summary of the doctoral dissertation was mailed on ..... 2010.

The dissertation is available at the library of Vilnius University.

ĮVADINĖS PASTABOS

Darbo aktualumas ir naujumas. Nuo 1970-ųjų įvairių disciplinų moksliniams tyrimams didelę įtaką darė kognityvinė kryptis. Viena pagrindinių kognityvistikos nuostatų yra ta, kad žmogaus mąstymą lemia jo fiziologinė, socialinė bei kultūrinė patirtis. Todėl patirties analizė leidžia spręsti apie žmonių mąstymo ypatumus bei padeda atskleisti jų priežastis ir, tikėtina, pasekmes. Vienas iš būdų analizuoti žmonių patirtį yra diskurso analizė. Kadangi diskursas yra daugiasluoksnis kalbos reiškiny, jį galėtume analizuoti įvairiais aspektais: pradedant konkrečiu pasakymu, baigiant ištisu tekstu. Nuo 1980-ųjų kognityvinės lingvistikos atstovai vis daugiau dėmesio skyrė metaforai, kurią tyrė, remdamiesi metaforiniais pasakymais bei jų epistemine sandaros analize.

Paskutiniaisiais dešimtmečiais tiek Vakarų, tiek Lietuvos mokslininkai vis daugiau dėmesio skiria kontrastyvinei metaforos analizei viešajame diskurse, ypač politikos ir ekonomikos srityse. Gretinant ir analizuojant lietuvių ir anglų kalbos metaforos sandarą, nustatomi tarpkultūriniai ypatumai, kurie leidžia daryti išvadas apie visuomenės poreikius, interesus ir vertinimus. Todėl gretinamoji lingvistinės metaforos analizė šiandien yra labai aktuali, nes būtent ji atspindi šiuolaikinės visuomenės vertybių sistemą, kuria remiantis priimami svarbūs politiniai ir ekonominiai sprendimai. Jų sąsaja su žmogaus ir visuomenės moralės modeliais neabejotina, o jų metaforinė raiška kalboje, remiantis anglų kalbos medžiaga kiek giliau analizuota amerikiečių lingvistikoje, lietuvių kalbotyroje iki šiol išsamiau nenagrinėta. Šiuo tyrimu norėta prisidėti prie esamų kontrastyvinių metaforos tyrinėjimų bei giliau pažvelgti į diskurso ypatumus viešojoje erdvėje, atskleidžiant moralės modelius, kuriais vadovaujamosi vertinant dabartinius politinius įvykius Lietuvoje bei Didžiojoje Britanijoje.

Darbo objektas, tikslai ir uždaviniai. Ši disertacija – tai kontrastyvinio pobūdžio lingvistinis darbas, kurio tyrimų objektas yra viešasis anglų ir lietuvių kalbų diskursas. Į viešąjį diskursą žvelgiama kaip į konkrečios (t.y. britų ir lietuvių) kultūros visuotinį aktą, kurio metu yra vertinama dabartinė politinė situacija. Darbo tikslas – nustatyti, kokiais moralės modeliais vadovaujamosi Didžiosios Britanijos ir Lietuvos viešajame diskurse, remiantis metaforos analize. Darbe keliami tokie uždaviniai:

1. Nustatyti metaforinius pasakymus.
2. Aprašyti metaforų sandarą, analizuojant metaforinių pasakymų (*metaphorical expressions*) turinį ir raišką.

3. Suskirstyti metaforas pagal turinio domeną (*target domain*) POLITIKA (i.e. POLITIKA YRA Y).
4. Nustatyti metaforų sudedamųjų dalių / elementų skirtumus ir panašumus.
5. Remiantis metaforų bei jų sudedamųjų dalių analize, nustatyti vyraujančius moralės modelius.
6. Nustatyti ir išsiaiškinti, kokie metaforiniai pasakymai yra vartojami skirtingoms vertinimo pozicijoms reikšti bei atsispindinčius skirtinguose moralės modeliuose (pragmatiniame, racionaliajame ir integraciniame).

Tiriamoji medžiaga. Moksliniam tyrimui būtini empiriniai duomenys, paimti iš dviejų elektroninių archyvų, nurodomų 1 lentelėje:

1 lentelė. Empiriniai duomenys.

Tyrimoji medžiaga		
Šaltiniai	www.economist.com 1. Straipsniai <i>Bagehot</i> → <i>archive</i>	www.politika.lt 2. Straipsniai Lietuvoje (politika) → <i>komentarai</i> → <i>archyvas</i>
Laikotarpis	2004 - 2008	2005 - 2007
Žodžių sk.	215, 085	200, 585

Tekstų pasirinkimą lėmė du veiksniai: **tematika** ir **tekstyno dydis**. Pirmiausia, buvo renkami visi be išimties analitiniai straipsniai, kuriuose aprašomi Lietuvos (www.politika.lt) ir Didžiosios Britanijos (www.economist.com) politiniai įvykiai ketverių (Britanijos atveju) ir dvejų (Lietuvos atveju) metų laikotarpiu. Darbo tikslas buvo surinkti panašaus dydžio tekstynus, t.y. apie 200, 000 žodžių. Surinkti tekstai sudaro palyginamąjį tekstyną, nes jie priklauso tam pačiam viešojo diskurso žanrui, kurio pagrindinis komunikacinis tikslas - informuoti ir kritiškai vertinti politinius įvykius. Kadangi viešasis diskursas pateikia kritinį politinių įvykių vertinimą, būtent jo analizė leido atskleisti moralės modelius, kurie lėmė vertinimą bei jo vertinamąsias priemones – metaforas.

Tyrimo metodika. Teorinių išvalgų analizė pateikiama taikant bendruosius mokslinius - **aprašomąjį** ir **analitinį** - metodus.

Tiriant objektą remiamasi kognityvinės lingvistikos bei konceptualiosios metaforos teorijos principais. Metaforos analizuojamos taikant **kokybinę metaforinių pasakymų analizę**, kuri nurodoma antroje lentelėje:

2 lentelė. Kognityvinis tyrimo metodas.

Metodologijos principai
➤ Kognityvinės lingvistikos principai (Lakoff 1993 1996; Lakoff Johnson 1999; Johnson 1987 1993; Fauconnier, Turner 2002; Turner 2001; Kóvecses 2002 2004; Lassan 1997 2007; Musolff 2008, 2009 ir kt.)
(1) Tekstas > metaforiniai pasakymai > konceptualioji metafora > episteminė sandara > moralės modeliai
(2) Konceptualioji metafora: A YRA B (B > a, b, c ir pan.)

Kaip nurodoma lentelėje kokybinį metodą, grindžiamą kognityvinės lingvistikos principais, sudaro keli etapai. Pirmiausia, tekste aptinkama metaforinių pasakymų (*metaphoric expressions*), kurie skirstomi pagal šaltinio domenų (*source domains*). Antra, tiriama metaforinių pasakymų, priklausančių tai pačiai raiškos plano kategorijai, episteminė sandara. Ištyrus kognityvinę metaforos struktūrą, metafora yra priskiriama vienam iš trijų moralės modelių - pragmatiniam, racionaliajam ar emociniam. Metafora yra pateikiama formule A YRA B, episteminiai jos elementai irgi pateikiami didžiosiomis raidėmis, pvz.: metaforos POLITIKA YRA JUDEJIMAS episteminę sandarą sudaro tokie elementai kaip KRYPTIS, TAKAS, SANKIRTA ir pan.

Visame sinchroniniame tyrime, kuriame nagrinėjami dabartinio viešojo diskurso kalbos duomenys, taikomas **trianguliacijos metodas** (kai reiškinys analizuojamas iš kelių pozicijų, taikomi keli tyrimo metodai), leidžiantis ištirti metaforos raišką įvairiais aspektais, derinant **kokybinius** (aprašomąjį, analitinį ir kognityvinį) tyrimus su **kiekybiniu** tyrimu.

Praktinėje dalyje, nustatant metaforų pasiskirstymą abiejose kalbose, buvo lyginami ir aptariami moralės modeliai; lyginant ir aptariant gautus abiejų kalbų lingvistinius duomenis, taikomas **lyginamasis** metodas.

Teorinė ir praktinė darbo vertė ir pritaikymas. Atliktas darbas papildė viešojo diskurso politinę tematiką anglų ir lietuvių kalbomis kontrastyvinės metaforos analizės studijas. Išanalizavus viešojo diskurso metaforas ir nustatius moralės modelius, kuriais remiantis yra vertinama šiuolaikinė politika, galima plėsti tyrimą ir panagrinėti kitų kalbų ir kitų diskursų

metaforas, taip pat pasigilinti į metaforų kaitą viešajame diskurse ilgesniu istoriniu laikotarpiu. Kitaip tariant, šios studijos pasitarnautų kaip duomenų bazė, kurios pagrindu galima būtų analizuoti tolesnių socialinių ir politinių įvykių vertinimą. Tokia analizė atskleistų, kaip, keičiantis vertinimui, kinta metaforos ir kaip tokie pokyčiai lemia metaforų episteminę sandarą.

Šis darbas yra naudingas ir politinės filosofijos mokslams. Nagrinėjant politines sistemas bei politinių sprendimų modelius, metaforų analizė leidžia geriau suvokti tokių modelių ypatumus bei jų praktinę reikšmę. Būtent metaforos atskleidžia tai, kas nėra skelbiama viešai ir tiesiogiai, todėl jų analizė leidžia geriau suvokti politinių situacijų vertinimą ir numatyti vienų ar kitų vertinimų pasekmes.

Šios studijos yra reikšmingos ir taikomajai kalbotyrai. Akivaizdi jų praktinė taikymo galimybė mokant jaunuosius mokslininkus analizuoti viešojo diskurso ypatumus bei jo metaforinę raišką. Tyrimų rezultatai galėtų paskatinti plačiau pažvelgti į metaforų reikšmes, kurios formuoja vertybines nuostatas. Be to, surinkti metaforiniai pasakymai galėtų būti naudojami kaip papildoma mokymo priemonė politikos mokslų ir lietuvių bei anglų kalbotyros mokslo studentams, analizuojant ar aptariant politikų leksiką.

Galiausiai šis darbas papildo tarpkultūrines ir tarpdisciplinines studijas. Kontrastyvinė metaforų analizė bei suformuoti moralės modeliai nurodo lietuvių ir britų viešojo diskurso ypatumus, kurie gali būti taikomi aptariant šių šalių kultūrines nuostatas.

Darbo struktūra. Disertaciją sudaro įvadas, pagrindinių teorinių nuostatų ir ankstesnių tyrimų apžvalga (antras skyrius), tiriamosios medžiagos ir analizės metodų aprašymas (trečias skyrius), pasiekti darbo rezultatai (apibendrintai pateikiami ketvirtajame skyriuje), rezultatų aprašymas ir analizė (nuo penkto iki šešiolikto skyriaus), formuluojamos išvados ir pateikiamas literatūros sąrašas. Įvadinėse pastabose apibrėžiama disertacijos tema, jos naujumas ir aktualumas, nurodomi darbo tikslai ir uždaviniai. Antrajame skyriuje aptariama diskurso, metaforos ir moralės sąvokos ir jų tarpusavio ryšys, pateikiama ankstesnių metaforos teorijų ir politinių bei moralės metaforų tyrimų apžvalga ir nurodomi bei aptariami trys moralės modeliai – pragmatinis, racionalusis ir emocinis, kuriais vadovaujasi politikos ir filosofijos mokslai. Trečiajame skyriuje aiškinamas tiriamosios medžiagos pasirinkimas ir jos analizės metodai. Ketvirtajame skyriuje pristatomi bendri tyrimo rezultatai. Rezultatų aprašymas ir jų analizė pateikiame keturiolikto skyriaus apimtyje. Kiekvieną iš trylikos skyrių sudaro keturios dalys: (1) bendras konkrečios metaforos apibūdinimas ir jos raiška anglų ir lietuvių kalbomis, (2) tos

pačios metaforos raiška ir jos vertinamoji reikšmė anglų kalba, (3) tos pačios metaforos raiška ir jos vertinamoji reikšmė lietuvių kalba, (4) moralės modeliai, atspindintys konkrečios metaforos raišką. Visi pavyzdžiai pateikiami iš tyrimo metu surinktų duomenų, kiekvieno pavyzdžio šaltinis nurodytas tokia tvarka: straipsnio pavadinimas, mėnuo, diena ir metai, pvz.: *The rise of the untouchable MP*. February 9, 2006. Siekiant komunikacinio aiškumo, metaforiniai pasakymai lietuvių kalba buvo verčiami į anglų kalbą. Vertimas, kuris pateikiamas viengubomis kabutėmis ('...'), yra pažodinis. Ekvivalentiškas metaforinis pasakymas pateikiamas kvadrato formos kabutėse ([...]). Keturioliktajame skyriuje pateikiama anglų ir lietuvių kalbų moralės modelių apžvalga. Po visų skyrių pateikiamos svarbiausios išvados.

Ginti pateikiami šie svarbiausi teiginiai:

1. Viešasis diskursas politinėmis temomis yra grindžiamas universaliomis konceptualiosiomis metaforomis.
2. Tarpkultūriniai skirtumai pasireiškia metaforų epistemine sandara, kurią sudaro skirtingi konceptualieji elementai.
3. Metaforų bei jų sudedamųjų elementų analizė leidžia spręsti apie vertinimo / moralės modelius, kuriais vadovaujamosi Britanijos ir Lietuvos viešajame diskurse.
4. Britanijos viešasis diskursas pasižymi moralės modelių įvairove (kompleksinis moralės modelis). Jame aptinkama metaforų, nusakančių pragmatinį, racionalųjį ir emocinį vertinimą.
5. Lietuvos viešasis diskursas yra grindžiamas pragmatinės moralės nuostatomis, su nežymia racionaliojo ir emocinio moralinio vertinimo tendencija.

DARBO TURINYS

Įvadinėse pastabose apibrėžiama disertacijos tema, jos naujumas ir aktualumas, nurodomi darbo tikslai ir uždaviniai ir pateikiama trumpa tyrimo metodų apžvalga.

Pirmajame skyriuje aptariamas metaforos, moralės ir diskurso sąvokos ir jų tarpusavio ryšys. Šios sąvokos susikerta keliuose lygmenyse: sociokultūriniame ir filosofiniame-lingvistiniame. Pirmuoju atveju metaforos analizė atliekama išanalizavus kultūrinius bei socialinius poreikius, pasireiškiančius diskurso bei moralės modelių įvairove (nuo viršaus į apačią principas / *top-down approach*). Toks tyrimo principas labiau tinka socialiniams mokslams, kurie pirmiausia gilinaisi į visuomenės poreikius. Antruoju atveju pirmiausia analizuojami metaforiniai

pasakymai, kuriais remiantis nustatomi moralės modeliai ir taip apibrėžiami konkretaus diskurso ypatumai (nuo apačios į viršų principas / *bottom-down approach*). Šis tyrimo metodas labiau taikytinas kalbotyros bei filosofijos mokslams. Tokie tyrimo metodai puikiai atspindi glaudų ryšį tarp metaforos, diskurso ir moralės. Šiam tyrimui pasitelkta iš apačios į viršų tyrimo metodika, kuri leidžia pagal surinktus metaforinius pasakymus išskirti moralės modelius, kuriais vadovaujamosi šiuolaikiniame viešajame diskurse.

Tiriant metaforos raišką svarbu apžvelgti, kaip keitėsi metaforos sąvoka ir jos reikšmė įvairiais istoriniais laikotarpiais. Metaforos teorijas galima skirstyti į tradicinę, šiuolaikinę ir kognityvinę. Jos turi ir panašumų, ir skirtumų. Tradicinėje teorijoje metafora yra apibrėžiama kaip netiesioginė palyginimo priemonė, grindžiama analogijos principu (Aristotelis 1994), sąmoninga kalbos gražinimo priemonė ar sąmoningas tiesos vengimas (Cole'as ir Morgan'as 1993), iškraipantis objektyvią realybę. Norint atstatyti tiesą, yra taikomi pragmatiniai principai, kurie leidžia netiesioginę kalbą paversti jos tiesioginiu ekvivalentu.

Šiuolaikinėje kalbotyroje metafora yra apibrėžiama kaip žmogaus fiziologinės, emocinės ir socialinės patirties interakcinė priemonė. Tokį požiūrį padėjo suformuoti sparčiai plintančios kūniškosios filosofijos ir psichologijos idėjos, atsispindinčios Dewey ir Merleau-Ponty (1999), Thomas'o (1987), Priest'o (1998) darbuose. Vienas svarbiausių jų teiginių buvo, kad realybė ar pasaulio suvokimas negali būti atskirtas nuo žmogiškosios patirties, kuri, savaime aišku, nėra vienalytė. Būtent įvairiems potyriams susidūrus atsiranda metaforos, kuriomis remdamiesi žmonės geba kurti naujas sąvokas, neatsisakydami senųjų, kurti naują patirtį, neužmiršdami ankstesnės patirties.

Todėl šiuolaikinėje teorijoje atsirado konceptualiosios metaforos sąvoka, kuri apibrėžia metaforą kaip mąstymo priemonę, kurios analizė leidžia nustatyti žmogaus pažinimo ir patirties ypatumus. Čia reikia paminėti Lakoff'o ir Johnson'o (1980), Grady (1997), Lakoff'o ir Johnson'o (1999), Johnson'o (1987), Turner'io (1994) darbus. Nepaisant to, kad metafora yra suprantama kaip mąstymo elementas, atsispindintis kalboje. Kalbinė metaforos raiška yra metaforiniai pasakymai, kurių analizė leidžia juos grupuoti į konceptualiąsias metaforas, t.y. mąstymo vienetus. Todėl aprašant konceptualiąją metaforą yra naudojama formulė A YRA B, pateikiama didžiosiomis raidėmis, o metaforiniai pasakymai pateikiami įprastu būdu, t.y. mažosiomis raidėmis.

Pastaruoju metu kognityvinė lingvistika daug dėmesio skiria politinių metaforų analizei, nes būtent metafora leidžia atskleisti politikoje glūdinčias normas ir elgesio standartus, kuriais vadovaujamosi priimant politinius sprendimus. Čia reikėtų paminėti Chilton'o (2004), Fairclough (2001), Fauconnier (1994), Kóvecses (2002, 2005), Lakoff'o (1991, 1995, 1996, 2003), Musolff'o (2004, 2008), Musolff'o ir Zinken'o (2009), Turner'io (2002), o iš lietuvių autorių – Gudavičiaus (2000), Lassan (1995), Marcinkevičienės (2008), Cibulskienės (2005), Urbonaitės ir Šeškauskienės (2007), Vaičenonienės (2002) darbus. Nustatytos ir aprašytos tokios metaforos kaip POLITIKA YRA KARAS, POLITIKA YRA KELIONĖ, POLITIKA YRA VERSLAS. Kartu arba lygiai taip pat politinio diskurso ypatumai buvo nustatyti analizuojant moralės metaforas Lakoff'o (1996), Johnson'o (1993) ir Werth'o (1999) darbuose. Buvo nustatytos ir aprašytos tokios metaforos kaip MORALĖ YRA TVARKA, MORALĖ YRA ŠVARA, MORALĖ YRA ŠVIESA, MORALĖ YRA SVEIKATA ir pan.

Taigi, metaforos svarba analizuojant politinį diskursą buvo ir tebėra pripažinta, nors gretinamoji metaforinių pasakymų analizė sulaukė mažiau dėmesio. Reikėtų paminėti Cibulskienę (2005), kuri analizavo ir lygino KARO, KELIONĖS ir PASTATO metaforas Lietuvos ir Didžiosios Britanijos rinkimų diskurse; Racevičiūtę (2002), tyrusią anglų ir lietuvių kalbų somatinių frazeologizmų semantinę motyvaciją; Urbonaitę ir Šeškauskienę (2007), palyginusias SVEIKATOS metaforos raišką ekonomikos diskurse. Šiame darbe pirmą kartą bandoma tirti bei lyginti metaforų episteminę sandarą viešajame diskurse ir, remiantis metaforų analize, nustatyti, kokiais moralės modeliais vadovaujamosi.

Aprašant moralės modelius buvo remtasi teoriniais politinės ir etinės filosofijos principais. Vertėtų paminėti Boehm'ą (2002), Elshtain'ą (2004), Slote'ą (2004), Kagan'ą (2004), kurių darbuose politinės moralės nuostatos skirstomos į pragmatines, racionaliąsias ir emocines. Taigi, šiame darbe metaforos yra tiriamos remiantis minėtų modelių bendrąja charakteristika.

Antrajame skyriuje nurodoma tiriamoji medžiaga ir jos analizės metodai. Tiriamąją medžiagą sudaro analitiniai straipsniai, kuriuose aprašomi Didžiosios Britanijos ir Lietuvos politiniai įvykiai, remiamasi Interneto portalų www.economist.com ir www.politika.lt elektroniniais archyvais. Vienas pagrindinių atrankos kriterijų buvo panašaus dydžio abiem kalbomis tekstynų (apie 200 000 žodžių) sudarymas. Visi be išimties straipsniai buvo renkami, pasitelkiant elektroninių archyvų duomenų bazę.

Reikiamam žodžių skaičiui surinkti prireikė skirtingo laiko: lietuvių kalbos tekstyno apimtį sudaro paskutinių dvejų metų straipsniai, o anglų kalbos - beveik paskutinių ketverių metų straipsniai. Toks laiko skirtumas atsirado dėl dviejų priežasčių: *The Economist* yra savaitinis žurnalas, o Interneto portale www.politika.lt talpinama informacija atnaujinama kiekvieną dieną. Nepaisant to, surinkus panašios apimties anglų ir lietuvių kalbos tekstynus, jie analizuojami taikant aprašomąjį metodą. Šiuo būdu buvo atlikta kiekybinė metaforinių pasakymų raiškos vienetų ir kokybinė metaforų ir moralės modelių analizė.

Dauguma teorinių teiginių (moralės modelių nustatymas, remiantis metaforos analize) grindžiami atlikus indukcinį tyrimą, nors kai kurios prielaidos keliamos remiantis dedukcija (metaforos universalumas) vėliau jas tikrinant.

Trečiajame skyriuje pristatomi apibendrinti tyrimo rezultatai, kur trumpai apžvelgiamos bendros metaforų raiškos tendencijos. Išanalizavus metaforinių pasakymų raišką buvo nustatyta trylika konceptualiųjų metaforų:

3 lentelė. Tyrimo rezultatai.

	ŠALTINIO DOMENAS	anglų	%	lietuvių	%
1	JUDĖJIMAS	377	32.8	316	33
2	SANTYKIAI	170	14.7	78	8.3
3	JĖGA	102	8.8	140	15
4	SVEIKATA	87	7.5	102	11
5	SPORTAS	90	7.8	56	5.9
6	KARAS	65	5.6	35	3.7
7	SANDARA	58	5	39	4.1
8	VERSLAS	46	4	33	3.5
9	PURVAS	40	3.5	38	4
10	JUSLĖS	42	3.6	26	2.8
11	VISUMA	35	3	34	3.6
12	TEATRAS	30	2.6	38	4
13	GYVŪNAI	12	1	10	1.1
	Iš viso	1154		945	

Duomenų analizė rodo, kad abiejų kalbų metaforinių pasakymų raiška yra universali. Kitaip tariant, paskirties domenas (*target domain*) POLITIKA yra konceptualizuojamas ir perteikiamas per tuos pačius šaltinio domenų (*source domains*). Nepaisant to, kai kurios metaforos atspindi kultūrinius ypatumus ir skirtingus moralės modelius, pasireiškiančius skirtinga metaforų episteminė sandara (konceptualiųjų elementų analizė).

Tolimesniuose skyriuose pristatomi rezultatai pagal metaforinių pasakymų dažnį, t.y. ketvirtajame skyriuje aptariama dažniausia, JUDEJIMO metafora, penktajame – TARPASMENINIŲ SANTYKIŲ, šeštajame – JĖGOS, septintajame – SVEIKATOS, aštuntajame – SPORTO, devintajame – KARO, dešimtajame – SANDAROS, vienuoliktajame – VERSLO, dvyliktajame – PURVO, tryliktajame – JUSLIŲ, keturioliktajame – VISUMOS, penkioliktajame – TEATRO ir šešioliktajame – GYVŪNŲ metafora.

Ketvirtajame skyriuje nagrinėjama pati dažniausia JUDEJIMO metafora bei joje atsispindintis pragmatinis moralės modelis. Kokybinės ir kiekybinės JUDEJIMO metaforos analizės metu buvo nustatyta jos episteminė sandara anglų ir lietuvių kalba:

4 lentelė. JUDEJIMO metaforos raiška.

POLITICS IS MOTION (377 pasakymai)	POLITIKA YRA JUDEJIMAS (316 pasakymų)
<ul style="list-style-type: none"> • JUDEJIMAS • TERITORIJA • KELIAS • KLIŪTYS • TRANSPORTO PRIEMONĖ • PUSIAUSVYRA 	<ul style="list-style-type: none"> • JUDEJIMAS • KLIŪTYS • TRANSPORTO PRIEMONĖ • DISTANCIJA • TERITORIJA
<p>Pvz.: <i>squeezed the ideological space, politicians sticking to the unheroic line, the wheels started coming off some of its madder policies, overcome every obstacle etc.</i></p>	<p>Pvz.: <i>susidurdavome su nepramušama siena, politika žengia ne pirmyn, o atgal, atsikratyti nepatikimų pakeleivių ir pan.</i></p>
<p>Pragmatinis moralės modelis: TVARKA, KONTROLĖ, JĖGA, STABILUMAS</p>	

Kaip nurodoma lentelėje, JUDEJIMO metaforą sudaro du raiškos domenai: POLITIKA ir JUDEJIMAS. Kitaip tariant, Britanijos ir Lietuvos politinės patirties paskirties domeną (*target domain*), t.y. įvairūs politiniai procesai, jų sudedamosios dalys, politiniai veikėjai, jų sprendimai ir pan., yra konceptualizuojami taikant JUDEJIMO šaltinio domeną. Nepaisant šio universalumo, JUDEJIMO metafora pasižymi kultūriniais ypatumais, kurie pasireiškia analizuojant sudedamuosius šios metaforos elementus.

Anglų POLITIKA YRA JUDĖJIMAS metaforos ypatumai pasireiškia analizuojant tokius sudedamuosius elementus kaip JUDĖJIMAS, TERITORIJA, KELIAS, KLIŪTYS, TRANSPORTO PRIEMONĖS ir PUSIAUSVYRA. Paaiškėjo, kad aprašant politinius įvykius viešajame Britanijos diskurse tikimasi, kad politikai sugebės kryptingai judėti ir vengti kelyje pasitaikančių kliūčių. Pageidautina, kad keleivių (politikų) greitis nesikeistų, kitaip politikai gali prarasti pusiausvyrą ir galų gale suklysti / suklysti. Tokioje politinėje kelionėje labai svarbu apibrėžti judėjimo ribas – politinę teritoriją. Judėjimas vyksta kryptingai tuo atveju, jei pasirenkamas teisingas kelias, čia kelio sąvoka asocijuojasi su kryptimi, kurios siekiama. Kitaip tariant, judėjimas konkrečiu keliu siejamas su konkrečiais tikslais ar kryptingu judėjimu tikslo link. Politikai, nesugebantys tikslingai judėti pasirinktu keliu, išlaikyti pusiausvyros ir vengti kelyje pasitaikančių kliūčių, yra vertinami neigiamai.

Lietuvos viešajame diskurse JUDĖJIMO metaforą sudaro tokie elementai kaip JUDĖJIMAS, KLIŪTYS, TRANSPORTO PRIEMONĖ, DISTANCIJA ir TERITORIJA. Panašaus politikų elgesio tikimasi ir aprašant Lietuvos politinius įvykius. Nepaisant to, rasti keli esminiai skirtumai. Pirmiausia, kryptingo kelio elementas nebuvo rastas - tai rodo konkrečių politinių tikslų nebuvimą. O metaforinių pasakymų analizė atskleidė DISTANCIJOS sąvokos svarbą. Šis elementas yra vartojamas, aprašant politinius santykius politinės kelionės metu. Gerai sutariančius politikus sieja nedidelis teritorinis atstumas, o nesutariančius politikus skiria ilgos distancijos. Kuo ilgesnė distancija tarp politinių ‚keleivių‘, tuo prastesnis jų tarpusavio politinis sutarimas bei supratimas. Kita DISTANCIJOS elemento reikšmė būtų ‚distancijos išlaikymas‘, kuri nurodo politinės hierarchijos ir autoritetų svarbą.

Nepaisant skirtumų, JUDĖJIMO metaforos sandaros analizė atspindi arba atskleidžia pragmatines moralines nuostatas, pasižyminčias tokiais reikšminiais vienetais kaip JĖGA (politikai turi turėti pakankamai jėgų nuolat ir kryptingai judėti), TVARKA (teritorijos, distancijos, ribų laikymasis), STABILUMAS (siejamas su pusiausvyros išlaikymu), KONTROLĖ (politinė hierarchija, autoritetai, silpnesniųjų paklusnumas).

Penktajame skyriuje nagrinėjama TARPASMENINIŲ SANTYKIŲ metafora, kurios vidinę sandarą sudaro du raiškos domenai – POLITIKA ir SANTYKIAI. Kitaip tariant, politinės realijos patirtys struktūrizuojamos vartojant TARPASMENINIŲ santykių metaforą. Šią metaforą sudaro keli konceptualieji elementai:

5 lentelė. TARPASMENINIŲ SANTYKIŲ metaforos raiška.

POLITICS IS AN INTERPERSONAL RELATIONSHIP (170 pasakymų)	POLITIKA YRA TARPASMENINIAI SANTYKIAI (78 pasakymai)
<ul style="list-style-type: none"> • DRAUGYSTĖ • MEILĖS RYŠYS • PRIEŠIŠKUMAS 	<ul style="list-style-type: none"> • KONFLIKTAI • DRAUGYSTĖ
<p>Pvz.: <i>Mr Jackson has fallen in love with Mr Blair, to capitalise electorally on a honeymoon period, blokeish manner etc.</i></p>	<p>Pvz.: <i>tarpusavyje besikandžiojančios partijos, bičiulių grupelės, konfliktuoja ir riejasi, prezidento gerbėjai, valdančiųjų peštynės ir pan.</i></p>
<p>Integracinis moralės modelis (EMOCIJOS, EMPATIJA, SUPRATIMAS, SENTIMENTAI)</p>	<p>Pragmatinis moralės modelis (PAKLUSNUMAS, AUTORITETAI, JĖGA, TVARKA, KONTROLĖ)</p>

Nepaisant to, kad SANTYKIŲ metafora nustatyta abiejų kalbų viešajame diskurse, jai būdingas skirtingas moralinis vertinimas. Anglų kalbos SANTYKIŲ metaforą sudaro trys konceptualieji elementai: DRAUGYSTĖ, MEILĖS RYŠYS ir PRIEŠIŠKUMAS. Iš to galima spręsti, kad Britanijos politikos išraiška turi stiprų emocinį pagrindą. Kitaip tariant, dalis politinės kultūros yra grindžiama emociniu faktoriumi, t.y. politikų tarpusavio simpatijos ir antipatijos, kurios daro įtaką politinių sprendimų kryptingumui. Todėl politikai skirstomi į ‚draugus‘ ir ‚priešus‘ ar ‚meilužius‘ ir ‚bičiulius‘. Daugeliu atvejų toks politikų ‚draugiškas‘ elgesys yra neigiamai vertinamas. Nepaisant to, atskleidžiamos integracinės moralinės vertybės rodo emocijų svarbą Britanijos politiniame kontekste.

Lietuvių kalbos SANTYKIŲ metaforą sudaro du pagrindiniai elementai: KONFLIKTAI ir DRAUGYSTĖ. Šių elementų analizė atspindi neigiamą Lietuvos politikų vertinimą, pagrįstą pragmatiniu moralės modeliu. Politinė veikla aprašoma kaip nuolatinis ir nesibaigiantis ginčas, kurio nugalėtojais tampa stipriausieji (JĖGOS sąvoka). Tokiuose politiniuose konfliktuose ne tik naudojama fizinė jėga, bet ir manipuluojama autoritetais. Konfliktuojama dėl tvarkos ir stabilumo. Politinė draugystė yra grindžiama politiniais autoritetais. Autoritetai reikalauja paklusnumo dėl politinio stabilumo.

Šeštajame skyriuje nagrinėjama JĖGOS metafora, kurioje POLITIKOS paskirtis domenas yra struktūrizuojamas vartojant JĖGOS sąvoką:

6 lentelė. JĖGOS metaforos raiška.

POLITICS IS STRENGTH (102 pasakymai)	POLITIKA YRA JĖGA (140 pasakymų)
<ul style="list-style-type: none"> • JĖGA • TVIRTUMAS • SILPNUMAS / STIPRYBĖ 	<ul style="list-style-type: none"> • STIPRI VALIA • SILPNUMAS / STIPRYBĖ • JĖGA • VERTIKALUMAS • BLOGIS
Pvz.: <i>insufficiently tough, wreckers of public services, merciless politicians, the brute size of Mr. Brown's majority, emerge from the campaign politically stronger, fearsome beasts etc.</i>	Pvz.: <i>stipri kairioji partija, turėti pakankamai jėgų, stiprinti savo pozicijas, pagrindiniai galios centrai, partijų silpnumas, trūksta politinės valios, sutelkti valdžios jėgas ir pan.</i>
Pragmatinis moralės modelis (JĖGA, KOVA SU BLOGIU, PATEISINAMAS SMURTAS)	

JĖGOS metafora pasižymi universaliais konceptualiųjų elementų sandara, kuri skatina neigiamą politinių įvykių vertinimą abiejų kalbų viešajame diskurse. Neigiamas vertinimas yra motyvuotas pragmatinių moralės nuostatų, glūdinčių JĖGOS metaforos vidinėje struktūroje. Pirmiausia, politikai yra skirstomi į geruosius ir bloguosius. Gėris asocijuojasi su jėga, tai reiškia, kad tik stiprūs politikai gali būti geri, nes tik stiprūs politikai yra pajėgūs atsispirti „išoriniams“ pavojams. Silpnieji politikai veikia savo silpnybėmis kitus ir tampa grėsme valstybei. Įvairios priemonės blogiui pašalinti yra pateisinamos ir skatinamos.

Septintajame skyriuje nagrinėjama SVEIKATOS metafora, kurią sudaro keturi episteminiai elementai:

7 lentelė. SVEIKATOS metaforos raiška.

POLITICS IS HEALTH (87 pasakymai)	POLITIKA YRA SVEIKATA (102 pasakymai)
<ul style="list-style-type: none"> • VALSTYBĖ YRA SVEIKAS INDIVIDAS • POLITIKAI YRA GYDYTOJAI / PACIENTAI • Politinės PROBLEMOS YRA LIGOS • PASVEIKIMAS 	<ul style="list-style-type: none"> • VALSTYBĖ YRA SVEIKAS INDIVIDAS • POLITIKAI YRA DAKTARAI / PACIENTAI • Politinės PROBLEMOS YRA LIGOS • GYDYMAS
Pvz.: <i>party would fail to recover, a dying party, the febrile mood of Labour MPs, the party's rehabilitation, the new intake of MPs etc.</i>	Pvz.: <i>atsidūrusi gilioje krizėje, sveikos jėgos, sveikos politinės būsenos atstatymas, reabilitacijos pradžių Lietuvoje ir pan.</i>
Integracinis moralės modelis (EMOCIJOS)	Pragmatinis moralės modelis (KONTROLĖ, TVARKA, NAUDA)

Šioje metaforoje glūdi neigiamas Britanijos ir Lietuvos politinių įvykių vertinimas. Tačiau savo struktūra anglų ir lietuvių kalbose SVEIKATOS metafora skiriasi; skirtingi konceptualieji elementai turi įtakos skirtingam moraliniam vertinimui.

Anglų SVEIKATOS metaforos vidinę struktūrą sudarančių elementų analizė rodo, kad politinės problemos yra perteikiamos vartojant LIGŲ konceptą. Kitaip tariant, problemiška politika yra ‚ligota‘. Reikia pabrėžti, kad POLITINĖS LIGOS taip pat pateikiamos kaip neišvengiamos bendrajame politinių procesų vystymesi, todėl dažnai kalbama apie ‚laikiną susirgimą‘ ir ‚politinį pasveikimą‘. Taip pat tekстыne nustatytas PLACEBO konceptas, kuris rodo teigiamų emocijų svarbą Britanijos politikai. Todėl anglų kalbos SVEIKATOS metafora yra grindžiama integraciniu moralės modeliu, kuris pabrėžia emocijų svarbą, atliekant politinius veiksmus. Be to, PASVEIKIMAS NUO LIGŲ gali būti siejamas su optimistine ir progresyvia politika. Tai byloja apie vertinimą, grindžiamą integracinėmis moralės nuostatomis.

Viena iš sudedamųjų lietuvių kalbos SVEIKATOS metaforos dalių yra LIGOS konceptas. Nepaisant to, daugeliu atvejų yra kalbama apie sunkius susirgimus, kuriems reikalingas GYDYMAS. Šiuo atveju gydymas siejamas su būtinomis priemonėmis ir kontrole. Kalbama ne apie ligonių, t.y. politikų, pasveikimą, bet apie jų priverstinį gydymą. Savaiminis pasveikimas lietuvių kalbos duomenyse nenustatytas. Be to, sergantys politikai tapatinami su silpnaisiais ir praradusiais autoritetą (JĖGOS sąvoka). Tai byloja apie pragmatines moralines nuostatas, pagrįstas JĖGOS, PAKLUSNUMO, KONTROLĖS sąvokomis.

Aštuntajame skyriuje nagrinėjama SPORTO metafora, kurią sudaro trys konceptualieji elementai:

8 lentelė. SPORTO metaforos raiška.

POLITICS IS SPORTS (90 pasakymų)	POLITIKA YRA SPORTAS (56 pasakymai)
<ul style="list-style-type: none"> • LENKTYNĖS • LOŠIMAS • KOVOS MENAI 	<ul style="list-style-type: none"> • KOMANDINIS ŽAIDIMAS • LOŠIMAS KORTOMIS • MEDŽIOKLĖ
Pvz.: <i>play a blinder, playing the race card, a safe bet, to bat away accusations, fair play, party's more talented players, strongest cards etc.</i>	Pvz.: <i>politinė arena, žaidimo taisyklės būtina keisti, būtina užsiauginti raumenis, medžioklės su žiniasklaidos varovais, politinės kortos ir pan.</i>
Racionalusis moralės modelis (TAISYKLĖS, MĄSTYMAS, RIZIKA, STRATEGIJOS)	Pragmatinis moralės modelis (TVIRTUMAS, JĖGA, KONTROLĖ)

Remiantis metaforinių pasakymų analize, nustatyta, kad SPORTO metafora pasižymi skirtingomis moralinėmis nuostatomis. Anglų kalbos SPORTO metaforą sudaro trys elementai: LENKTYNĖS, LOŠIMAS ir KOVOS MENAI, kurių raiška nurodo racionalųjį moralinį vertinimą dėl kelių priežasčių. Pirmiausia, politiniai veiksmai dažniausiai yra aprašomi remiantis trimis sporto šakomis: Britanijos politikai lenktyniauja tarpusavyje, lošia pokerį ir grumiasi kovose. Antra, laimėjimas yra siejamas su taisyklių laikymusi ir tinkamos strategijos pasirinkimu. Be to, pastebėta, kad fizinės sporto šakos užleidžia pozicijas intelektualiam ir strateginiam sportui, t.y. lošimui ir lenktynėms.

Lietuvių SPORTO metaforos analizė rodo pragmatinį moralės vertinimą, kurį atspindi KOMANDINIO ŽAIDIMO, LOŠIMO KORTOMIS ir MEDŽIOKLĖS elementų kalbine raiška. Lietuvos politikos pragmatiškumą rodo sporto šakų konceptualizacija, remiantis JĖGOS ir TVIRTUMO sąvokomis. Laimėjimas siejamas su žaidėju, t.y. politiku, jo tvirtumu ir pajėgumu. Politikai kritikuojami už tai, kad nesilaiko taisyklių. Netgi tada, kai politinė veikla yra aprašoma kaip lošimas kortomis, kalbama apie „stipriąsias“ ir „silpnąsias“ kortas. Vyraujanti JĖGOS sąvoka rodo pragmatines politines ir moralines nuostatas.

Devintajame skyriuje nagrinėjama KARO metafora, kurią sudaro du konceptualieji elementai:

10 lentelė. KARO metaforos raiška.

POLITICS IS WAR (63 pasakymai)	POLITIKA YRA KARAS (35 pasakymai)
<ul style="list-style-type: none"> • KOVA • GYNĖJAI / PRIEŠAI 	<ul style="list-style-type: none"> • ATAKA • KOVA
Pvz.: <i>little room for manoeuvre, to be attacked from both sides, confront the world's evils, the Tories' effective guerrilla tactics etc.</i>	Pvz.: <i>nukentėti politinėse kovose, greita ir besąlygiška kapituliacija, ešelonų politikai, politinis kamufliažas ir pan.</i>
Pragmatinis moralės modelis (JĖGA, KONFRONTACIJA, KONTROLĖ)	

Nepaisant nedidelių kalbinių skirtumų, KARO metafora pasižymi savo universalia komunikacine funkcija. Ji rodo vertinimą, grindžiamą pragmatinėmis nuostatomis. Pragmatiškumui būdingas JĖGOS ir KOVOS sąvokas atskleidžia KARO metaforos kalbinė raiška. Anglų politikai skirstomi į gynėjus ir priešus. POLITINIAI SPRENDIMAI YRA GINKLAS metafora puikiai iliustruoja galimas politinių sprendimų mirtinas pasekmes. Daug dėmesio skiriama KOVOS sąvokai. Kovojuojantys politikai skirstomi pagal karo stovyklas. Lietuvių kalbos KARO metaforoje išryškėja KOVOS ir ATAKOS metaforos. Kitaip tariant, itin svarbi yra PUOLIMO TAKTIKA bei KOVOS EIGA.

Dešimtajame skyriuje nagrinėjama SANDAROS metafora, kurios metaforinių pasakymų analizė atskleidžia politikų elgesio ypatumus. Pasak Lakoff'o, SANDAROS metafora atlieka vieną pagrindinių žmogaus būdo aprašomųjų funkcijų (1996). Kitaip tariant, žmogaus charakterio savybės yra perteikiamos vartojant SANDAROS metaforą, į kurią įeina MEDŽIAGOS, SUBSTANCIJOS ir kitos MATERIJOS sąvokos, pvz.: metaforiniame pasakyme *auksinė širdis* dosnumas / gerumas yra siejamas su aukso sąvoka. Šio tyrimo rezultatai rodo, kad SANDAROS metaforą sudaro du konceptualieji elementai:

11 lentelė. SANDAROS metaforos raiška.

POLITICS IS ESSENCE (58 pasakymai)	POLITIKA YRA SANDARA (39 pasakymai)
<ul style="list-style-type: none"> • MATERIJA • KONSTRUKCIJA 	<ul style="list-style-type: none"> • KONSTRUKCIJA • MATERIJA
Pvz.: <i>a lack of substance in policy-making, Labour's reputation for being soft on crime, home secretary of leadership timber etc.</i>	Pvz.: <i>ideologinio pagrindo nebuvimas, partijoms svarbu neištižti, opoziciją molinėmis kojomis, sugriuvus dabartinei koalicijai ir pan.</i>
Pragmatinis moralės modelis (JĖGA, STABILUMAS, TVARKA, TVIRTUMAS)	

Abiejų kalbų elementų analizė rodo, kad politikų elgesys yra vertinamas, remiantis pragmatinio moralės modelio principais. Anglų ir lietuvių kalbos SANDAROS metaforoje itin ryškūs du konceptai: KONSTRUKCIJA ir MATERIJA. Išanalizavus KONSTRUKCIJOS metaforą paaiškėjo, kad šalies politinė sistema yra tapatinama su PASTATO KONSTRUKCIJA. Netinkamas politikų elgesys tą pastatą griauja. Tam, kad būtų išlaikyta pastato konstrukcija, iš politikų tikimasi JĖGOS (tik stiprūs gali statyti ir tinkamai prižiūrėti pastatą) ir TVIRTUMO. Tinkama priežiūra gali garantuoti pastato tvirtumą ir stabilumą. MATERIJOS elementas nurodo įvairias medžiagos formas, kurios vartojamos aprašant politikų elgesį. Anglų ir lietuvių kalbos MATERIJĄ sudaro dviejų tipų konsistencijos medžiagos: kietosios ir minkštosios. Politikai aprašomi esantys ‚kieti‘ ar ‚minkšti‘. Kietumas siejamas su tvirtumu, kuris, savaime aišku, turi įtakos visos valstybės stabilumui. O minkštumas asocijuojasi su silpnumu ir neatsparumu.

Vienuoliktajame skyriuje nagrinėjama VERSLO metafora, kurią angliškuose pasakymuose sudaro trys elementai, o lietuviškuose - du:

11 lentelė. VERSLO metaforos raiška.

POLITICS IS BUSINESS (46 pasakymai)	POLITIKA YRA VERSLAS (33 pasakymai)
<ul style="list-style-type: none"> • KAPITALAS • BUHALTERIJA • PREKYBA 	<ul style="list-style-type: none"> • PREKYBA • KAPITALAS
Pvz.: <i>business of government has been transacted, making political capital, a weary and slightly shopsoiled government, the politician has sold out etc.</i>	Pvz.: <i>susikrauti politinį kapitalą, iššvaistyti sunkiai pelnytą politinį kapitalą, politinės sąnaudos, politiniai dividendai ir pan.</i>
Racionalusis moralės modelis (RACIONALUMAS, NAUDA, IŠSKAIČIAVIMAS)	

VERSLO metafora atlieka universalią komunikacinę funkciją: POLITIKOS paskirties domenas yra struktūruojamas vartojant VERSLO šaltinio domeną. Anglų ir lietuvių metaforinių pasakymų analizė rodo, kad VERSLO metafora skatina neigiamą politinių įvykių vertinimą, grindžiamą racionaliojo moralės modelio principais. Politinė viešoji erdvė yra siejama su privačia veikla, kuria siekiama grupinės, o ne kolektyvinės naudos. Pajėgiausi politikai yra tie, kurie geba susikrauti politinį ‚kapitalą‘. Lietuvių politikai yra kritikuojami už politinio kapitalo švaistymą. Remiantis anglų kalbos duomenimis, teigiamai vertinami tie politikai, kurie sugeba racionaliai ‚apskaičiuoti‘ savo ateities veiksmus.

Dvyliktajame skyriuje nagrinėjama PURVO metafora, kurioje susijungia POLITIKOS ir PURVO patirčių domenai (*experiential domains*). Reikia paminėti Johnson‘o, Lakoff‘o ir Johnson‘o darbus, kuriuose buvo analizuojama MORALĖ YRA ŠVARA metafora. Pasak autorių, amoralus elgesys yra aprašomas kaip ‚nešvarus‘. Lygiai taip pat neigiamai vertinami politiniai veiksmai ir sprendimai aprašomi kaip ‚purvini‘. Anglų ir lietuvių kalbos PURVO metaforą sudaro du elementai:

12 lentelė. PURVO metaforos raiška.

POLITICS IS DIRT (40 pasakymų)	POLITIKA YRA PURVAS (38 pasakymai)
<ul style="list-style-type: none"> • NETVARKA • VALYMAS 	<ul style="list-style-type: none"> • PUVIMAS • APSIVALYMAS
Pvz.: <i>the mess the government has got itself into, the government needs to find a way out of the jam it is in, unsleazy by international standards etc.</i>	Pvz.: <i>iškuopti koalicijos griuvėsius, partinės sistemos supuvimas, balos atmosfera, susitepę politikai, purvina politika ir pan.</i>
Racionalusis moralės modelis (RACIONALUMAS, IŠSKAIČIAVIMAS)	

Kalbinė metaforos raiška yra universali, nes abiejų kalbų duomenyse rasti PURVO ir VALYMO elementai. Pagrindinis skirtumas glūdi PURVO sąvokoje. Nustatyta, kad Lietuvos politika yra aprašoma kaip labiau purvina nei Britanijos politika. Tai įrodo anglų kalbos NETVARKOS metafora ir lietuvių kalbos PUVIMO metafora. NETVARKOS metafora rodo esamas neilgalaiškes politines problemas, o PUVIMO metafora akcentuoja ilgą laiką besitęsiančias ir galias politines problemas, kurios nėra lengvai išsprendžiamos dėl jų ilgalaikiškumo. Todėl britų politikai pakanka atlikti tam tikrus VALYMO veiksmus, o Lietuvos politikai reikalingas visiškas APSIVALYMAS. Toks vertinimas yra grindžiamas racionaliojo moralės modelio principais. Politikai yra neigiamai vertinami už tai, kad nesugeba racionaliai vertinti savo galimybių ir apskaičiuoti politinių veiksmų, ir tai veda prie ‚purvinos‘ ir ‚merdinčios‘ politikos.

Tryliktajame skyriuje nagrinėjama JUSLIŲ metafora, kurią sudaro trys episteminiai elementai:

13 lentelė. JUSLIŲ metaforos raiška.

POLITICS IS SENSES (42 pasakymai)	POLITIKA YRA JUSLĖS (26 pasakymai)
<ul style="list-style-type: none"> • SKONIS • KVAPAS • REGĖJIMAS 	<ul style="list-style-type: none"> • SKONIS • REGĖJIMAS • KVAPAS
Pvz.: <i>the scent of Tony still pervades British politics, invisibility of the cabinet, to spot a political opportunity etc.</i>	Pvz.: <i>šviežias nesuteptas lyderis, tramdyti politikų apetitą, atsireikti kuo didesnę iki šiol, valdžios pyragas ir pan.</i>
Pragmatinis moralės modelis (BIOLOGINĖ PRIGIMTIS, INSTINKTAI)	

JUSLIŲ metafora atlieka universalią komunikacinę funkciją, grindžiamą pragmatinės moralės principais. Anglų ir lietuvių metaforinių pasakymų analizė rodo, kad Britanijos ir Lietuvos politika aprašoma vartojant JUSLIŲ sąvoką. Duomenys rodo, kad dažniausiai vartojamos SKONIO, KVAPO ir REGĖJIMO sąvokos, kurios atskleidžia biologinę politikų prigimtį bei jų nesugebėjimą kontroliuoti savo instinktyvius poreikius bei savanaudiškus norus. Politikai kritikuojami dėl to, kad turi pernelyg didelį apetitą (SKONIS) valdžiai. Be to, netinkami politiniai sprendimai atsiduoda blogu KVAPU visoje valstybėje. Galiausiai politikai turi REGĖJIMO problemų: nemato savo klaidų ir taip nepasinaudoja politinėmis galimybėmis.

Keturioliktajame skyriuje nagrinėjama VISUMOS metafora, kurią sudaro du elementai:

14 lentelė. VISUMOS metaforos raiška.

POLITICS IS WHOLENESS (35 pasakymai)	POLITIKA YRA VISUMA (34 pasakymai)
<ul style="list-style-type: none"> • VIENYBĖ • VISUMA 	<ul style="list-style-type: none"> • VIENYBĖ • SUSISKALDYMAS
Pvz.: <i>Mr Blair and Mr Brown bound together, to pick up the pieces, the prime minister as a man of parts, fractious cabinet, a disciplined and united party etc.</i>	Pvz.: <i>politinės sistemos suardymas, tikroji vienybė politikų gretose, suskilusių liberalcentristų tarpusavio priešprieša, byranti demokratija, politinis skilimas ir pan.</i>
Pragmatinis moralės modelis (STABILUMAS, VIENYBĖ, JĖGA)	

VISUMOS metafora puikiai atskleidžia pragmatinio moralės modelio principus: iš politikų tikimasi vienybės (VIENYBĖS sąvoka). Manoma, kad susivieniję politikai tampa pajėgūs (JĖGOS sąvoka) valdyti valstybę ir būtent vienybė garantuoja jos stabilumą (STABILUMO sąvoka). Todėl netinkamas valdymas veda prie ‚suardytos, suskilusios, subyrėjusios‘ valstybės ir pan. Politikai, siekiantys individualumo ir prieštaraujantys VISUMOS nuostatomis, vertinami neigiamai. Taigi individuali iniciatyva nėra skatinama. Toks konservatyvus požiūris į politiką yra grindžiamas pragmatinės moralės nuostatomis.

Penkioliktajame skyriuje nagrinėjama TEATRO metafora, kuri susideda iš kelių konceptualiųjų elementų:

15 lentelė. TEATRO metaforos raiška.

POLITICS IS THEATRE (30 pasakymų)	POLITIKA YRA TEATRAS (38 pasakymai)
<ul style="list-style-type: none"> • DRAMA • VAIDINIMAS 	<ul style="list-style-type: none"> • VAIDINIMAS • AKTORIAI
Pvz.: <i>putting on a decent show of unity, a slowly unfolding tragedy, some usefully new faces but enough old stagers, a big personality leaves the scene etc.</i>	Pvz.: <i>veikėjų ar herojų statusas, siužeto tipai, lietuviškos politikos personažai, šalies politikos užkulisiai, nežinėlio vaidmuo, suvaidinti vaidmenį ir pan.</i>
Integracinės moralės modelis (EMOCIJOS, DRAMATIZMAS)	

Remiantis metaforinių pasakymų analize nustatyta, kad TEATRO metafora atspindi integracinės moralės vertinimą. Būtina paminėti emocijų ir sentimentų svarbą politiniame kontekste. Emocijų svarba atsispindi anglų kalbos DRAMOS ir VAIDINIMO elementuose. Kaip aiškėja iš nagrinėtų tekstų, Britų politiniai procesai yra aprašomi DRAMATIŠKO VAIDINIMO kontekste. Lietuvos politikoje daugiau dėmesio skiriama patiems politikams, kurie atlieka įvairius

vaidmenis. Ir vienu ir kitu atveju politikai yra neigiamai vertinami už perdėtą emocionalumą ir netikrumą (vaidybą). Iš politikų tikimasi daugiau pragmatiškumo ir racionalumo.

Šešioliktajame skyriuje nagrinėjama GYVŪNŲ metafora, kurią sudaro trys anglų kalbos elementai ir keturi lietuvių kalbos elementai:

16 lentelė. GYVŪNŲ metaforos raiška.

POLITICIANS ARE ANIMALS (12 pasakymų)	POLITIKAI YRA GYVŪNAI (10 pasakymų)
<ul style="list-style-type: none"> • POLITIKŲ ELGESYS YRA ATSAKAS Į IŠORINIUS STIMULUS • KATĖS • ŠUNYS 	<ul style="list-style-type: none"> • ŠUNYS • AVYS • KIAULĖS • ŽIURKĖS
Pvz.: <i>big beasts, dog-whistle politics, Tory instincts, a catfight etc.</i>	Pvz.: <i>alkanų žiurkių grumtynės, ES lovio dalybos, priminti uodegą, kuri vizgina visą tautą, ir pan.</i>
Pragmatinis moralės modelis (BIOLOGINĖ PRIGIMTIS, JĖGA, INSTINKTAI)	

GYVŪNŲ metafora pasižymi savo universalia komunikacine funkcija. Politikai yra aprašomi vartojant GYVŪNŲ rūšių pavadinimus. Politinis elgesys yra tapatinamas su gyvulių instinktais (BIOLOGINĖS PRIGIMTIES sąvoka). Būtent jie pastūmėja politikus vienaip ar kitaip reaguoti į įvairius išorės dirgiklius (INSTINKTŲ sąvoka). Kitaip tariant, politikai patenkina savo fiziologinę prigimtį. Be to, GYVŪNŲ metafora yra grindžiama JĖGOS sąvoka, nes tik pajėgiausi gyvūnai gali išlikti ir kovoti už save / partiją / valstybę. Kritika reiškia priskiriant politikams gyvūnų savybes. Anglų kalbos GYVŪNŲ metaforą sudaro KATĖS ir ŠUNYS, tai rodo politikų tarpusavio nesutarimą. Lietuvių kalbos GYVŪNŲ metaforoje vyrauja ŠUNS (prisitaikymo), AVIES (kvailumo), KIAULĖS (gobšumo) ir ŽIURKĖS (išdavystės) sąvokos. Nepaisant skirtumų, GYVŪNŲ metafora rodo pragmatinės moralės modelį, akcentuojantį JĖGOS, INSTINKTŲ, BIOLOGINĖS PRIGIMTIES sąvokų svarbą.

Septynioliktajame skyriuje apibendrintai nagrinėjami moralės modeliai, vyraujantys anglų ir lietuvių kalbos viešajame diskurse. Išanalizavus trylika metaforų ir jų episteminę sandarą aiškėja, kad Britanijos politika yra grindžiama kompleksinio moralės modelio principais. Britanijos politinius įvykių aprašyme įtvirtinti visi trys moralės modeliai. Nepaisant to, kad vyrauja metaforos, susijusios su pragmatinėmis politinėmis nuostatomis, netrūksta ir metaforų, apibūdinančių racionaliąją ir integracinę politiką:

17 lentelė. Kompleksinis politinių įvykių vertinimas.

Anglų kalbos kompleksinis moralės modelis		
Pragmatinė politika	Racionalioji politika	Integracinė politika
<ul style="list-style-type: none"> • JUDĖJIMAS • JĖGA • KARAS • GYVŪNAI • SANDARA • JUSLĖS • VISUMA 	<ul style="list-style-type: none"> • SPORTAS • PURVAS • VERSLAS 	<ul style="list-style-type: none"> • SANTYKIAI • SVEIKATA • TEATRAS
KOMPLEKSIŠKUMAS (DINAMIŠKUMAS, KAITA, PROGRESAS)		

Politikos vertinimo įvairovė leidžia teigti, jog Britanijos politika bei jos vertinimas viešajame diskurse pasižymi kompleksišku, t.y. nei vienas modelis nėra akivaizdžiai vyraujantis. Tai byloja apie politinio gyvenimo pakankamą dinamiškumą, politinių procesų kaitą ir progresyvesnę politiką.

Lietuvos politinių įvykių vertinimas yra grindžiamas pragmatinės moralės nuostatomis. Dešimt metaforų atskleidžia ar atspindi pragmatinę politiką, dvi metaforos - racionaliąją politiką ir tik viena iš trylikos priskiriama integraciniam moralės modeliui:

18 lentelė. Pragmatinis politikos vertinimas.

Lietuvių kalbos pragmatinis moralės modelis		
Pragmatinė politika	Racionalioji politika	Integracinė politika
<ul style="list-style-type: none"> • JUDĖJIMAS • JĖGA • KARAS • GYVŪNAI • SANDARA • JUSLĖS • VISUMA • SPORTAS • SVEIKATA • SANTYKIAI 	<ul style="list-style-type: none"> • PURVAS • VERSLAS 	<ul style="list-style-type: none"> • TEATRAS
PRAGMATIŠKUMAS (KONTROLĖ, AUTORITETAI, TVIRTUMAS, JĖGA)		

Toks metaforų pasiskirstymas rodo Lietuvos politikos pragmatiškumą, kur svarbų vaidmenį atlieka autoritetai, kuriantys politinę hierarchiją. Kontrolė yra ta priemonė, kuri leidžia valdyti blogį ir taip garantuoti tvarką ir stabilumą visoje šalyje. Tai byloja apie konservatyvesnę politiką, grindžiamą KONTROLĖS, TVARKOS ir JĖGOS sąvokomis.

IŠVADOS

1. Metaforos bei jos episteminės sandaros analizė leidžia nustatyti vertinimo principus / moralės modelius, kuriais vadovaujamosi Didžiosios Britanijos ir Lietuvos viešajame diskurse.
2. Analizuojant viešąjį Didžiosios Britanijos ir Lietuvos diskursą politinėmis temomis buvo nustatyta trylika universalių metaforų: JUDEJIMAS, JĖGA, KARAS, GYVŪNAI, SANDARA, JUSLĖS, VISUMA, SPORTAS, SVEIKATA, SANTYKIAI, PURVAS, VERSLAS ir TEATRAS. Nepaisant vienodų šaltinio domenų (*source domains*), paaiškėjo, kad skirtinga metaforų episteminė sandara gali lemti skirtingus moralės modelius.
3. Gretinamoji analizė rodo, kad anglų kalbos metaforos skiriasi nuo lietuvių kalbos metaforų savo vidine struktūra / epistemine sandara. Vidinę struktūrą sudaro skirtingi konceptualieji elementai. Skirtinga metaforų vidinė struktūra turi įtakos politinių įvykių vertinimui.
4. Anglų kalbos metaforinių pasakymų analizė rodo vertinimą, grindžiamą kompleksiniu moralės modeliu. Kompleksiškumas pasireiškia metaforos pragmatiniais, racionaliaisiais ir integraciniais moralės principais. Toks politinių įvykių vertinimas byloja apie progresyvią demokratinę politinę sistemą, pasižyminčią dinamiškumu, vertinimų kaita ir įvairove.
5. Lietuvių kalbos metaforinių pasakymų analizės metu nustatytas vyraujantis pragmatinis metaforos moralės modelis su labai nežymiai išreikštais kitais metaforos moralės modeliais. Toks Lietuvos politinių įvykių vertinimas rodo pragmatinės demokratijos, kurios metu daug dėmesio skiriama pragmatiniams valdžios interesams bei hierarchinės valdžios formavimui, braižą.

Aprobavimas

Su ginamuoju darbu „Moralės modeliai viešajame diskurse: kontrastyvinė metaforų analizė” susiję teiginiai skelbti straipsniuose:

1. MORAL STRENGTH Metaphor in Lithuanian Virtual Political Discourse. *Respectus Philologicus* 11 (16) 2007, p. 136-145.
2. British Politics Today: Moral Grounds as Reflected in Conceptual Metaphor. *Kalbotyra* 57 (3) 2007, p. 11-20.
3. Morality through Metaphor: a cross-linguistic analysis of political discourse. *Kalbotyra* 59 (3) 2008, p. 11-20.
4. Moral Grounds of SPORTS Metaphor in Political Discourse: cross-linguistic analysis. *Filologija* (13) 2008, p. 5-16.

**MORALITY MODELS THROUGH METAPHORS IN PUBLIC DISCOURSE:
A CROSS-LINGUISTIC ANALYSIS**

Summary

The present study has attempted the analysis of public discourse and its moral expectations through metaphor at a contrastive level in the theoretical framework of cognitive linguistics. The study deals with the identification of morality models in public discourse in English and Lithuanian. This is accomplished by analysing and contrasting POLITICAL metaphors and their structural elements in the theoretical framework of cognitive linguistics and conceptual metaphor theory.

Metaphor has been studied in various representations of public discourse such as political speeches, elections, manifestos, media, economy and finance, medicine and treatment, academic writing, poetry etc. (Lakoff and Johnson 1980, Turner 2001, Fauconnier and Turner 2002, Boroditskij 2002, Coulson 2003, Palmer 2006). The cross-linguistic and cross-cultural aspect of metaphor studies carried out in the framework of cognitive linguistics has been particularly prolific. However, in Lithuania linguistic studies of metaphor so far have been rather scarce (Cibulskienė 2005, Racevičiūtė 2002, Urbonaitė and Šeškauskienė 2007, Vaičenonienė 2002). Even more it should be noted that the contrastive analysis of metaphor has been carried out at different levels. Cibulskienė analysed the metaphor of election discourse in Britain and Lithuania (2005). Racevičiūtė explored the semantic motivation of English and Lithuanian idioms with lexemes denoting parts of the human body (2002). Urbonaitė and Šeškauskienė contrasted the use of the HEALTH metaphor in English and Lithuanian economic discourse (2007). Vaičenonienė contrasted the use of the WAR metaphor in media discourse (2002).

This study analyses conceptual metaphors in public discourse on political issues in Britain and Lithuania. It is complementary by its nature to Lakoff's elaborated system of FAMILY metaphors (2002), where he examines the moral nature of conceptual metaphors in two competing political ideologies: Conservative and Liberal. This study, on the contrary, aims at analysing political issues from the perspective of public discourse, which provides a moral insight into political activities in general. The materials of the present study are not narrowed to a specific topic area but rather cover a variety of political issues in the time span of two to four years. This is done with the purpose of identifying the general system of moral expectations governing British and Lithuanian politics. To accomplish this, the following research objectives have been raised:

1. To identify conceptual metaphors in English and Lithuanian public discourse by analysing their representative source domains in terms of metaphorical linguistic expressions.
2. To determine cross-cultural similarities and differences of metaphor use in English and Lithuanian by classifying all metaphors following the pattern of TARGET DOMAIN IS SOURCE DOMAIN / POLITICS IS Y, where the metaphorical links between the target domain of politics and various source domains through metaphorical linguistic expressions are described.
3. To describe the metaphorical linguistic expressions profiling a conceptual structure in the target domain of POLITICS.
4. To examine the epistemic correspondences held between the domains.
5. To determine moral consequences of the established metaphors in terms of MORALITY models, which will characterize the moral nature of British and Lithuanian politics in public discourse.
6. To identify which metaphors represent PRAGMATIC, RATIONAL and INTEGRATED approaches to moral politics.

The materials of the study consist of analytical political articles extracted from the online archives of two following websites: (1) www.economist.com, (2) www.politika.lt. The selective criterion of the articles is their topicality, as their subject matter in both languages is political affairs and their analysis. The English analytical articles were extracted from the section of *Bagehot* in *The Economist*, while the Lithuanian articles were accessed at [*politika Lietuvoje >komentarai*]. The articles were automatically and all-inclusively selected, covering the time span of five years, i.e. from 2002 to 2007. The collected data amounts to 415, 670 words in total.

Three methods of analysis were applied to the collected data: qualitative, quantitative and contrastive. The qualitative method consists of five main steps of metaphor analysis. First, the metaphorical expressions were (step 1) manually selected and (step 2) classified according to their representative SOURCE domains. Next, the conceptual structure of SOURCE domains was analysed in terms of their epistemic correspondences (step 3). Finally, MORALITY models were established (step 4) and contrasted (step 5) in terms of their metaphorical correspondences (i.e. contrastive method). Alongside, all metaphorical expressions were manually counted for their overall frequency in the two languages (i.e. quantitative method).

Thirteen conceptual metaphors were identified in both English and Lithuanian. Despite the

universality of their SOURCE domains, the analysis of metaphorical linguistic expressions revealed the prevalence of different morality models in English and Lithuanian. The analysis allowed drawing the following conclusions:

1. The analysis of public discourse in English and Lithuanian reveals that political affairs in both cultures are framed by the same conceptual metaphors. The structural composition of the conceptual metaphors has been examined in terms of the following thirteen SOURCE domains: MOTION, RELATIONSHIP, STRENGTH, HEALTH, SPORTS, WAR, ESSENCE, BUSINESS, DIRT, SENSES, WHOLENESS, THEATRE, and ANIMALS.
2. The analysis of the SOURCE domains shows that the cross-mapping of the SOURCE and TARGET domains is held by different epistemic correspondences, which are reflected in different conceptual elements. This leads to the variability of MORALITY models across the two languages, i.e. English and Lithuanian.
3. British politics tends to be more varied in its moral expectations, which derive from three types of Morality Systems: Pragmatic, Rational and Integrated. The Pragmatic Morality Model, which is also known as the Classical Approach to politics, is counterbalanced by two other models—Rational and Integrated. Such representation allows for perceiving British politics in terms of the following moral principles: STRENGTH, STABILITY, ORDER, TOUGHNESS, RATIONALITY, STRATEGY-DRAWING, EMOTIONS, SENTIMENTS and EMPATHY. Thus, the moral expectations governing British political discourse are based on the Complex Morality Model.
4. By contrast, Lithuanian politics is predominantly governed by the Pragmatic Morality Model, which allows for perceiving Lithuanian politics in terms of such moral principles as STRENGTH, FORCE, STABILITY, ORDER, CONTROL, HIERARCHY and SELF-INTEREST.
5. However, what should be noted is that despite rapidly spreading democratic values, much of contemporary political life both in Britain and Lithuania still remains classically pragmatic. In this view, the division of states and people into strong and weak implies that it is the strong who should govern and dictate rules, while the weak should follow and obey the regulations of the former. Moreover, the prevalence of pragmatic views also implies the importance of confrontational tactics in solving political problems.
6. At the same time, the combination of pragmatic, rational and sentimental values in British public discourse shows that their political culture is becoming more varied and constructive, as the presence of different moral views instigates compromising and empathic politics, where concern for others is viewed as moral goodness. By contrast,

Lithuanian politics seems to be governed by pragmatic values, which actuate obligations over rights, rules over experience, and forcefulness over empathy.

Liudmila Arcimavičienė (g. 1979 m.) 2005 m. su pagyrimu baigė Vilniaus universiteto anglų kalbotyros magistrantūros studijas. Nuo 2005 m. dirba Vilniaus universiteto užsienio kalbų institute socialinių ir humanitarinių mokslų katedroje. Nuo 2005 m. iki 2009 m. dėstė anglų kalbą Vilniaus universiteto tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto studentams. Nuo 2009 m. dėsto teisinę anglų kalbą Vilniaus universiteto teisės fakultete ir anglų kalbos morfologiją Vilniaus universiteto užsienio kalbų institute (rusų ir anglų kalbos pirmosios studijų pakopos programoje) ir laisvai pasirenkamąjį dalyką *Kalba ir kultūra: metaforų analizė*. 2005 metais įstojo į humanitarinių mokslų srities filologijos krypties doktorantūrą. Moksliniai interesai – kognityvinė lingvistika, kontrastyvine kalbotyra, politinė filosofija, diskurso analizė, kultūrologija. Paskelbė keturis straipsnius disertacijos tema.

Liudmila Arcimavičienė (b. 1979) graduated Cum Laude in English Linguistics at the Faculty of Philology, Vilnius University, in 2005. Since 2005 she has been working as an assistant lecturer at the Institute of Foreign Languages, Department of Social Sciences and Humanities, Vilnius University. Until 2009 she taught English for politicians at the Institute of Political Science and International Relations. Since 2009 she has been teaching Legal English at the Faculty of Law, Vilnius University, English Morphology at the Institute of Foreign Languages (Russian and English languages, BA programme) and *Language and Culture: what metaphors imply* as an optional course. Her research interests lie in cognitive linguistics, contrastive linguistics, cultural studies, political philosophy and discourse analysis. She has published four research articles on the topic of her PhD dissertation.